

19.5.2010

A/149/PME/2010
653/02/2010/HPL

Oikeusministeriö
Kriminaalipoliittinen osasto
PL 25
00023 Valtioneuvosto
oikeusministerio@om.fi

Oikeusministeriö

24. 05. 2010

ed 2, 66, 2007
12/66/2008

Lausuntopyyntö OM 2/66/2007, 30.3.2010

LAUSUNTO SAKON MUUNTORANGAISTUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVASTA TYÖRYHMÄMIETINNÖSTÄ**Lausuntopyyntö**

Oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto on pyytänyt Helsingin poliisilaitokselta lausuntoa sakon muuntorangaistusjärjestelmän uudistamista pohtineen työryhmän mietinnöstä (oikeusministeriön työryhmämietinnöt 2009:21, Sakon muuntorangaistusjärjestelmän kehittäminen).

Lausunto on pyydetty toimittamaan viimeistään 21.5.2010.

Uudistuksen tavoitteet ja mietinnön keskeiset kohdat

Työryhmän työn tavoitteeksi oli asetettu selvittää sakon muuntorangaistusjärjestelmän toimivuus ja kehittämisedellytykset. Tässä tarkoituksessa tuli selvittää sakon muuntorangaistuksen käytön vähentämisedellytykset, muuntorangaistuksen määräämismenettelyn yksinkertaistaminen, mahdollisuudet ottaa käyttöön sakon muuntorangaistukselle vaihtoehtoinen yhdyskuntaseuraamus sekä sakon muuntorangaistuksen ulkopuolelle jäävien henkilöiden elinolosuhteiden parantaminen.

Työryhmä ehdottaa muutettavaksi sakon muuntorangaistusta sekä muuntorangaistusmenettelyä koskevia säännöksiä. Periaatteellisesti keskeisin muutos nykyiseen olisi se, että muuntorangaistus voitaisiin tuomita ainoastaan sakotetuille, joiden rikokset osoittavat ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä.

Tällä hetkellä muuntokelvottomat, rangaistusmääräysmenettelyssä annetut sakot tulisivat rajoitetusti muuntokelpoisiksi. Ehdotuksen mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä tuomittu sakko voitaisiin muuntaa, jos henkilö on rangaistusmääräysmenettelyssä tuomittu saman rangaistussäännöksen rikkomisesta yli 20 päiväsakon suuruiseen sakkoon kolme kertaa edellisen vuoden aikana.

Myös muuntorangaistusmenettelyä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi joiltakin osin. Erityisesti syyttäjän roolia muuntorangaistusasian käsittelyssä pienennettäisiin siten, ettei syyttäjä pääsääntöisesti osallistuisi muuntorangaistusasioiden käsittelyyn.

17.5.2010

A/149/PME/2010
653/02/2010/HPL

Työryhmä on lisäksi selvittänyt mahdollisuutta ottaa käyttöön sakkovangeille tarkoitettu yhdyskuntaseuraamus, jota voitaisiin käyttää muuntorangaistuksena vankeuden ohella. Lähinnä voisivat tulla kyseeseen yhdyskuntapalvelu tai valmisteilla oleva valvontarangaistus. Asiaa selvitetään edelleen oikeusministeriön syksyllä 2009 asettamassa yhdyskuntaseuraamusten kokonaisuudistusta selvittävässä toimikunnassa.

Oikeusministeriö on pyytänyt lausunnonantajia erityisesti arvioimaan esitettyjen säännösten vaikutusta sakon täytäntöönpanoprosessiin ja sakon muuntorangaistusten määrään.

Helsingin poliisilaitos lausuu työryhmän mietinnöstä kunnioittaen seuraavaa:

Helsingin poliisilaitoksen lausunto

Helsingin poliisilaitos toteaa, että työryhmän työlle asetetut tavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia. Poliisin näkökulmasta erityisesti esitys rangaistusmääräysmenettelyssä annettujen sakkojen osittaisesta muuntokelpoisuudesta on kannatettava.

Muuntorangaistusjärjestelmää on viime vuosien aikana uudistettu useaan otteeseen. Viimeisimmässä uudistuksessa vuonna 2008 kaikki rangaistusmääräysmenettelyssä annetut sakot ja osa uhkasakoista säädettiin muuntokelvottomiksi. Tämän uudistuksen jälkeen kertyneen kokemuksen perusteella poliisilaitos toteaa uudistuksella olleen kielteisiä vaikutuksia poliisin rikoksia ennaltaestävään työhön.

Sakkorangaistuksen ennaltaestävät vaikutukset ovat vähentyneet joidenkin niin sanottujen taparikollisten osalta, jotka syylistyivät toistuvasti yksittäisiin rikoksiin, kuten esimerkiksi näpistykseen ja ajokorttita-ajoon. Muuntouhan poistuminen on vähentänyt entisestään näiden henkilöiden maksuhalukkuutta eikä heille ole siten seurannut tosiasiallista rangaistusta lainkaan. Uudistuksilla on ollut kielteisiä vaikutuksia myös asianomistajiin, kuten esimerkiksi näpistyksen kohteena oleviin kauppiaisiin, jotka ovat aiempaa useammin kieltäytyneet rangaistusmääräyksen antamisesta heti tapahtumapaikalla, koska ovat tienneet, ettei kyseistä sakkorangaistusta voida muuntaa vankeudeksi. Tarkoituksenmukaisempaan ratkaisuna on saatettu pitää asian viemistä tuomioistuinkäsittelyyn, mikä osaltaan on lisännyt tarpeettomasti sekä poliisin että syyttäjä- ja tuomioistuinlaitoksen työtä.

Rangaistusmääräysmenettelyssä tuomittujen sakkojen muuntokelvottomuudella on poliisilaitoksen näkemyksen mukaan ollut myös välillisiä kielteisiä vaikutuksia kansalaisten yleiseen turvallisuudentunteeseen sekä poliisin kokemaan oman työn mielekkyyteen. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella poliisilaitos pitää työryhmän esitystä muuntomahdollisuuden palauttamisesta oikeasuuntaisena.

Helsingin poliisilaitos katsoo, että vaikka sakon muuntorangaistuksen käytön vähentäminen ja määräämismenettelyn yksinkertaistaminen ovat siinänsä tarkoituksenmukaisia tavoitteita, niihin tulisi pyrkiä siten, ettei tiettyjen ryhmien osalta poistuisi rikosoikeudellinen tai muu seuraamus kokonai-

17.5.2010

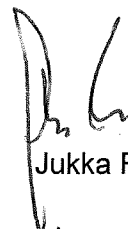
A/149/PME/2010
653/02/2010/HPL

suudessaan. Poliisilaitos pitää tämän vuoksi sakkovangeille tarkoitetun yhdyskuntaseuraamusjärjestelmän luomista erittäin tärkeänä.

Helsingin poliisilaitos kiinnittää tässä yhteydessä huomiota rikoslain 2 a luvun 6 §:ään esitettyihin muutoksiin kohtuusnäkökohtien huomioimisesta sakon muuntamatta jättämisessä. Sakotetun terveydentilan nimenomainen huomioiminen mahdollistaa suhteellisen laajasti sakon muuntamatta jättämisen tilanteissa, joissa esimerkiksi hoitoonohjausta voidaan pitää tarkoituksenmukaisempina ratkaisuna.

Esitettyyn pyyntöön arvioida ehdotettujen säännösten vaikutusta sakon täytäntöönpanoprosessiin poliisilaitos toteaa, että muuntomahdollisuuden palauttaminen rangaistusmääräysmenettelyssä tuomittujen sakkojen osalta lisäisi oletettavasti poliisilaitoksen työtä jonkin verran. Poliisilaitos ei kuitenkaan pidä mahdollista etsintäkuulutettujen määrän kasvua siinä määrin ongelmallisena, että se kokonaisuutena arvioiden lisäisi merkittävästi poliisin työtä. Yksittäisessä jutussa tapahtuva työmäärän kasvu kompensoituu pidemmällä ajanjaksolla tarkasteltaessa yleisen lainkuuliaisuuden parantumisena.

Poliisipäällikkö
Poliisikomentaja

Jukka Riikonen

Poliisilaitoksen lakimies
Rikostarkastaja

Maarit Salomaa